

المُعجم

اللف			أشار: اشاره کرد	١
آسف: متأسف، متأسفم			أشير إليها بخط: با خط به آن اشاره شده،	
الآل: خاندان			زیر آن خط کشیده شده است	٩
إِتَّعْدَ: دور شد			إِشْتَاقَ: اشتياق پیدا کرد، مشتاق شد	٤
إِتَّلَعَ: بعيد			الأشجع: شجاع تر، شجاع ترين	٤
أَبْصَرَ: دید			أَصْبَحَ: سُد، گرديد	٩
أَتَى - يَأْتِي: آمد			إِعْتَبَرَ: به شمار آورد	٩
الأجيال: جِ جيل، نسل			إِعْتَمَدَ: اعتماد کرد	٤
الأَحَد: يكتا			الإعجاب بالنفس: خودپسندی	٧
أَخْبَرَ: خبر داد، آگاه کرد			الإعزاز: عزت و احترام	٦
الإخوان: جِ أخ، برادر، دوست			إِغْتَنَمَ: غنيمت شمرد	٩
أَذَهَبَ: بُرد			الاغنى: غنى تر، غنى ترين	٩
إِرْتَعَدَ: لرزید، به لرزه افتاد			أَفْرَغَ: فرو ریخت	٩
إِرْتَفَعَ: بالا آمد			أَفْرَغْ علينا صبراً : صبری به ما عطا کن!	٩
أَرْجَعَ: بازگرداند			أقام - يُقيم: به پا داشت	٧
الأَرْخَص: ارزان تر			إِقْامَة الصلاة: به پاداشتن نماز	٥
استَغْفَلَ: منظر غفلت بود			أَقْبَلَ: روی آورد، جلو آمد	١٠
إِسْتَقْبَلَ: استقبال کرد، به پيش باز رفت			إِقْتَرَبَ: تزديک شد	٣
إِسْتَمَرَ: ادامه پیدا کرد، ادامه داد			الأقدام: جمع قدم، پاه، گامها	٨
إِسْتَوَى: مساوى شد، برابر شد			الألبسة: جِ لباس، جامه	٩
إِسْتِيقَظَ: بیدار شد، از خواب برخاست			الحق: ملحق کرد، رساند	٣
الإِسْقاط: ساقط کردن، انداختن			الحقني بالصالحين: مرا به درستکاران	٩
أَسْلَمَ: اسلام آورد			ملحق کن	٢
الأسوة: الگو، نمونه			القى: انداخت	٣

٩	بَدَا—يَبْدُو: ظاهر شد، آشکار شد هذه الكوفة تبدو من بعيد : این کوفه است که از دور نمایان است.	١ ٤ ٥	إِلَيْكَ: به سوی تو الْأَلَيمُ: دردناک الْأَمَارَةُ: بسیار امرکننده، فرمان دهنده
٥	الْبَدِيعُ: عالی و زیبا، نو	١٠	الْأَمْلاَحُ: مواد معدنی
٩	الْبَرَّ: نیکی	٧	أَنْزَلَ: نازل کرد، فرو فرستاد
٦	الْبَزْدُ: سردی، سرما	٣	إِنْعَقَدَ: منعقد شد، برگزار شد
٨	بَرَزُُ: ظاهر شد	٤	أَنْفَقَ: انفاق کرد
٥	الْبَرَازُ: بُراز، پارچه فروش، لباس فروش		لَا يُفِيقُونَهَا : آن را انفاق نمی کنند
٣	الْبَشِيرُ: بشارت دهنده، مژده دهنده	٣	إِنْقَلَبَ إِلَى: برگشت، رفت
١٠	الْبَصَلُ: پیاز	٢	الْأَنْيَقَةُ: زیبا، شیک
٨	الْبَطْنُ: شکم	٥	الْأَورَاقُ: ج ورق، ورقه، برگ
٢	بَعْدَ قَلِيلٍ: اندکی بعد	٥	الْأَوْلَى: اولی، سزاوارتر
٥	الْبُكَاءُ: گریه	١	الْأَهْلُ: شایسته
٨	بَلَغُ: ابلاغ کرد، رساند	٧	أَهْلًا وَمَرْحَبًا: خوش آمدید
٥	بَلَغَ عَنِي : از جانب من ابلاغ کن		أَهْلًا وَمَرْحَبًا بِكُمْ: شما خوش آمدید
٥	الْبَنَاتُ: جِبَت، دختر	٩	إِيْ: بلی، آری

ت	ب
٣	الْتَّأْمَلُ: درنگ کرد، اندیشید
١٠	الْتَّائِيُ: تأمل کردن، درنگ کردن
١٠	تَرَبَّى: تربیت شد
٥	تَرَوَّحُ: خود را باد زد، خود را خنک کرد
١٠	تَشَبَّثُ: چنگ زد
٤	تَضَرَّعُ: التمس کرد، لا به کرد
٧	التَّطَبِيعُ: به طمع انداختن
١٠	التَّطَهِيرُ: ضد عفونی کردن
٧	التَّعَذِيبُ: شکنجه، شکنجه کردن
	الْبَاعِثُ: فروشنده
	بَاعِعُ الصُّحْفِ : روزنامه فروش
	بَادَرَ: مبادرت کرد، اقدام کرد
	الْبَاغِيَةُ: باغي، سرکش، تجاوز کار
	الْبَاهِظُ: گران
	بَايَعَ: بیعت کرد
	الْبَحْثُ: جست و جو
	بَحْثَ عن ... : جست و جو کرد، دنبال ... گشت!

٥	جَفَّفَ: خشک کرد	٦	التعلیق: آویختن
١٠	الْجَنِيّ: تازه چیده شده	٢	تَفَضُّلُ: بفرما
	الْجَوَارِحُ: جِرَاحَة، اعضای (بیرونی) بدن	١٠	تَقَدْمَ: پیشرفت کرد
	قَوْ عَلَى خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي: اعضای بدن	٤	التقویم: شکل، هیئت
	مرا برای خدمت خودت توانمند کن.	٣	تکاسل: سستی به خرج داد، تنبلی کرد
	الْجَوَانِحُ: جِانَحة، اعضای (دروني) بدن	٢	التکریم: بزرگداشت
	اُسْدُدْ عَلَى الْعَزِيمَةِ جَوَانِحِي: اعضای بدن	٩	تَمَ — يَتَمُ: کامل شد، انجام شد
	مرا برای برخورداری از عزمی راسخ،	٩	تَمَسَّكَ: متمسک شد، چنگ زد
	استوار بدار، یاری کن	١٠	تَنَعَّمَ: متنعم شد، بهره مند شد
١٠	الْجَوْدُ: بخشن	٣	تَوَضَّأَ: وضو گرفت
		١٠	الْتَّيْنِ: انجیر

۷

٦	الحاذِق: ماهر، زبردست
٤	الحافظ: نگاهدارنده
٣	حَبَّبَ: محظوظ، گردداند، خوشایند ساخت
٥	الخَبْل: طناب، ریسمان
٢	حَبِيب: محظوظ
٥	الحرَّ: گرما
٩	الخَشِيشَة: علف خشک، یک دانه

6

٦	الْحُصُولُ: به دست آوردن، دست یافتن	٨	الجدود: اجداد حِجَّة، پدر بزرگ، نیا
١٠	الْخُضْرَاءُ: تمدن	١٠	الجراييم: حِجْرُثُومَة، ميكروب
٣	الْحَفَاوَةُ: به گرمی	١٠	جزَبَ: آزمایش کرد
	استقبال کردن، پذیرایی گرم و صمیمانه	٦	جزَعَـَ: بی تابی کرد
٣	الْحَفْلَةُ: جشن		لا تَجْزَعَـِي : بی تابی مکن
١	الْحُكْمُ: حکمت، دانش	٢	الجزيل: فراوان
			شکراً جزلاً : بسیار مشکرم

خ

١٠	الرُّطَبُ: خرما		خالف: مخالفت کرد
٢	الرِّعايَةُ: توجه، مراقبت	٨	خَذَلُ: خوار کرد، تنها رها کرد
٥	الرَّغْبَاتُ: جِ الرَّغْبَةُ: شور، میل	٩	الخَرْوَفُ: گوسفند
٦	رَفَضَ: رد کرد، نپذیرفت، مخالفت کرد	٨	الحَضْرَاءُ: سبز
٥	الرَّنَانُ: طنین انداز	٥	حَلَصُ: نجات داد، رهایی بخشید
٩	رَوْعَ: ترساند	٤	

ز

٤	رَهَقَ: نابود شد	٤	دَلَلُ: راهنمایی کرد
١٠	الرَّيْتُ: روغن	٤	الدَّلِيلُ: راهنمای
٤	الزينة: زیورآلات، زینت	٨	الدَّيْكُ: خروس

خرج فی زینتیه: با جلال و شکوه پیرون آمد.

د

٤	رَهَقَ: نابود شد	٤	دَلَلُ: راهنمایی کرد
١٠	الرَّيْتُ: روغن	٤	الدَّلِيلُ: راهنمای
٤	الزينة: زیورآلات، زینت	٨	الدَّيْكُ: خروس

ذ

٤	السائِرُ: سیر کننده، حرکت کننده	٢	ذات: صاحب، دارنده
١	الساغُ: فراخی دهنده	٨	ذات لیلَه: شبی
	يا سابِغ النَّعْمٍ: اي کسی که فراخی نعمت را به کمال داده است.	٦	ذات يوْم: روزی
٥	السابقون: جِ سابق، پیشتر	٨	الدَّنَبُ: دُم
٨	سَبَّ: دشنام داد		الدَّهَبُ: طلا
١٠	سَبَبَ: باعث شد، موجب شد		ذوی التیجان: صاحبان تاج،
٩	السَّبَطُ: نوہی دختری		تاجداران (خروس‌ها)
١٠	سَبْعُون: هفتاد	١٠	

ر

٣	السَّجَادَةُ: قالی، قالیچه	٦	رَائِنَد: پیش آهنگ، راهنما
١٠	السَّكَرَياتُ: مواد قندی، گلوكوزها	٩	رَاجِع: مراجعه کرد
٩	سَلَمٌ: تسلیم شد	٩	الرَّؤوسُ: ج رأس، سر
	بايعَ أنتَ أو سُلَمَ: يا بیعت کن و یا تسلیم می‌شوی.	٣	الرَّخَاءُ: آسایش، رفاه، فراخی
			الرَّخِيصُ: ارزان

٥	صَوْرَ: ترسیم کرد	٢	سَمَحَ —: اجازه داد
		٥	الْسُنْدُسُ: نوعی پارچه‌ی ابریشمی

	ض	٢	السَّنِينَ: جِ سَنَة، سال
٨	الضَّفْدَعَةُ: قورباغه	٥	السَّوَابِقُ: جِ سابق، پیشتر
١٠	ضَمِّنَ —: تضمین کرد، ضمانت کرد	٥	السَّوْءَ: بدی، رشتی
		٥	السَّيِّئَةُ: بد و ناپسند

ط

٤	الطاغوٰتُ: سرکش		ش
٩	الطَّاغِيَةُ: ستمگر، بسیار سرکش	٥	الشَّبابُ: جِ شاب، جوان، جوانی
١٠	الطاقةُ: نیرو، انرژی	١٠	شَجَعٌ: تشویق کرد
٢	طَرَقٌ —: زد، کویید	١	شَدَّ — يَشُدُّ: نیرومند ساخت
١٠	الطَّرَيِّ: تازه، خرم	٤	الشَّرُورُ: جِ الشَّرُّ، شر، بدی
٥	الطلعَةُ: سیما، چهره، شکل	٨	الشَّعَارُ: کِسوٰت، لباس، جامه‌ی زیرین
٧	طَيِّبٌ: خوب، بسیار خوب	١٠	الشَّغَبُ: ملت
		٥	شَعَرَبٌ —: احساس کرد

ظ

٨	ظَنٌ —: گمان کرد	٩	شَهَدَ —: شهادت داد، گواهی داد
			رَبُّ فَاشَهَدُ: پروردگار من، تو شاهد باش.

ع

٩	عادَ — يَعُودُ: بازگشت		ص
	عادَ وَاللهُ فتانا الحُرُّ حَرًّا : به خدا سوگند	٤	صاحب‌الجلالة: باشکوه، أغلی حضرت
	که جوان ما «حر» آزاده بازگشت.	٧	الصادِتُ: ساکت، خاموش
٨	العارِفُ: دانا	٤	الصانِعُ: سازنده
٤	عاقِبٌ: مجازات کرد	٣	الصُّحفَةُ: جِ الصحيفة، روزنامه
٢	عاھَدَ: پیمان بست، عهد بست		الصحيفة‌المسائية: روزنامه‌ی عصر
٢	العجوزُ: پیروز	٢	صَدَقَ: باور کرد، تصدیق کرد
٩	عَذْبٌ —: شیرین شد، گوارا شد	٩	صلَّی — يُصَلِّی: نماز خواند

			العَذْبُ: گوارا، شیرین
٩	نازل می کنی نیازمندیم.	٥	عَرَبٌ: ترجمه کرد (از زبانی دیگر به عربی)
١٠	فِكْرَة رائعة: فکر جالبی است!	٩	عَرَفَـ: شناخت، دانست
١٠	الفِئَران: موش‌ها، جمع فَأْرٌ	٣	الْعُزَى: نام یکی از بت‌های کفار قریش
٩	الْقَوْمُ: همان ثوم است به معنی سیر فيَمْ (= في + ما؟): درباره‌ی چه؟ برای چه؟	٧	الْعَزِيمَة: اراده قوی
		١	عَطِيشَـ: تشنه شد
		٩	الْعَطَشِي: حِلْعَشان، تشنه
٢	قِبْلَة: طرف، سمت، جهت	١٠	عَطَافٌـ: عطوفت به خرج داد، محبت کرد
١٠	الْقَدْح: کاسه، ظرف	٣	عَلَقَـ: آویزان کرد، آویخت
٢	قَدْرَـ: توانست	٥	عَلَمَـ: بی بود، دانست
٢	قَرَنْ: نام قبیله‌ای در «یمن»	٩	عَلَيْنَا: عليه ما، بر ضد ما
٥	قَسْمَة: تقسیم کرد، قسمت کرد	٣	الْعُنْقُـ: گردن
٦	الْقِطْعَـ: حِلْقَعَة، قطعه، تکه	٨	عَنَّـ: از جانب من (عن + ن + ي)
٢	قطْعُ اللَّحْم: تکه‌های گوشت	٩	الْعَيْنَـ: شبیه، مانند
٦	الْقِطْلَةَ: گریه	١	عَيْنَـ: تعیین کرد
٢	الْقَلْقَـ: نگران، مضطرب		
٢	الْقَلِيلَـ: کم، اندک		
			ف
			فَاحـ - يَفْوحـ: پراکنده شد، پخش شد
٥	بعَدَ قَلِيلٍ: اندکی بعد	٢	الْفَتَى: جوان، جوانمرد
١	الْقَمِيصَـ: پیراهن	٩	فَتَّشَـ: جستجو کرد
٥	قَوَّـيـ: یُقَوَّـی: توانمند کرد	٢	الْفَرَجَـ: گشاش
١٠	قَيْصَـرَـ: لقب پادشاه روم، سِزار	٩	فَشَلَـ: شکست خورد
	القيمة الغذائية: ارزش غذایی	١٠	الْفَضَائِلَـ: حِلْفَاضیله، فضیلت، خوبی
		٤	الْفِضَّةَـ: نقره
٩	كَبَّـرَـ: تکبیر گفت، «الله اکبر» گفت	٧	الْفَقَاءَـ: حِلْفَاقیه، نیازمند
٦	الْكُحُولَـ: الْكُـحـولـ		رَبَّنَا إِنَّا فُقَرَاءُ لِمَا تُنَزَّلُ إِلَيْنَا مِنْ خَيْرٍ:
٧	كـذـلـكـ: هـمـچـینـ		بـپـورـدـگـارـاـ، ماـ بهـ آـنـچـهـ اـزـ خـیـرـ بـرـ ماـ

٩	المُبِين: واضح، آشکار	١٠	الْكُرْيَاتُ الْحُمَراءُ: گلبلوں ہائی فرمز
٦	مُتَأْخِرًا: دیر	٥	كُسْرَى: خسرو، لقب پادشاهان ساسانی
٤	الْمُتَفَضِّلُ: کریم، بخشندہ	٢	كَلْمَةً: صحبت کرد
٣	الْمَثَالِيُّ: نمونه، الگو	٥	الْكُمْ: آستین
٦	الْمَجْلِسُ الْإِسْتَشَارِيُّ: مجلس مشاورہ، شورای مشورتی	٤	كَتَنَّ: انباست، جمع کرد، ذخیرہ کرد يَكْتُنُونَ الدَّهَبَ وَالْفِضَّةَ ... :
٣	الْمُحْرَقَةُ: سوزان		طلا و نقرہ جمع می کنند.
٨	الْمُخْطَطِيُّ: خطاکار	٨	الْكَهْفُ: غار، پناہ، پناہگاہ
١٠	الْمُدُنُ: جِ مدينه، شهر		ل
٣	مَرْحِبًا: خوش آمدید		لَات: نیست
٦	الْمَرْضَى: جِ مريض	٤	الْلَّاَلَاتُ: نام یکی از بتهای مشرکان قریش
٣	الْمَسَاءُ: عصر	٧	الْلَّاَلَاقُونُ: جِ لاحق، دنباله رو
٤	الْمُسْتَسِلُمُ: مطیع، فرمان بردار	٥	الْلَّبَنُ: شیر
٦	الْمُسْتَشْفِيُ: بیمارستان	١٠	لِمَا: بر آنچہ، برای آنچہ
٣	الْمَسْرِحَيَّةُ: نمایش نامہ	٧	لَمَّا: وقتی کہ
٨	مَشَى — يَمْشِي: راه رفت	٥	لَنَا: با ما، برای ما
٥	الْمَشَاهِدُ: جِ مشهد، صحنہ، منظرہ	٩	أَعْلَيْنَا أَمْ لَنَا؟ : بر ضد ما یا با ما؟
٣	الْمَصَافَحَةُ: مصافحة کردن، دستدادن		عَلَيْهِ مَا يَا لَهِ مَا؟
٦	الْمَطْرُ: باران		لَيْتَ: کاش
٩	الْمَظَالِمُ: جِ مظلمه، ستمگری، ظلم	٤	م
٦	الْمِظَلَّةُ: چتر		الْمَاكِرُ: مکار، حیله گر
٤	الْمَعَاصِيُّ: جِ معصیۃ، گناہ		مَالَكَ؟: تو را چه می شود؟
٤	مُعْتَذِرًا: عنذرخواهانہ، با عنذرخواہی	٨	الْمَؤْسَفَةُ: تأسف بار، اسف انگیز
٤	الْمَغْتَصَبَةُ: غصب شده	٣	الْمَأْلُوفَةُ: روان، سلیس
١٠	الْمَكِينُ: صاحب منزلت	٦	الْمُبَيِّدُ: نابود کننده
١	شرف المکان بالمکین : ارزش محل به صاحب محل است.	١	
١٠		١٠	

٦	النواحي : جِ ناحية، محله، گوشه	١٠	المُمَرّضات: جِ مُمَرّضة، پرستار
٩	النهج : راه، روش	٤	المملوقة: پُر، سرشمار
٢	نهضـ : برخاست	٧	منْ أَجْلِ : به خاطر
		٤	مناص: گریزگاه، گریز
		١٠	المنهج: راه روشن
٥	واخزناه! : چه اندوهی!	٧	المُوحَّد: موحد، یگانه پرست
٩	وزَاعَ: تقسیم کرد، توزیع کرد	٤	المَوْكِب: موكب، کاروان
٣	الوسام: نشان، مدال	١٠	مَيَّزَ: تشخیص داد
٨	وعَظَ - يَعِظُ: پند داد، نصیحت کرد		
١	وهَبَ - يَهَبُ : عطا کرد، بخشدید		
	هَبْ لِي : به من عطا کن	٣	الناجح: قبول شده، مُوقَق
		٥	الناصح: نصیحت‌گو، نصیحت کننده
		٤	النَّجْدَة: کمک، یاری
٩	ها أنا : هان، این من هستم!	٣	النذیر: هشدار دهنده، بیم دهنده
١	هَبْ : ← وَهَبَ	٢	النَّصْ: متن
٧	هُبْل : نام بتی از بتهای مشرکان قریش	١	نَصَبَـ: قرار داد
٥	هَكَذا: این چنین		نصبُ وجهي: چهره‌ام را قرار دادم.
٢	هَنِيئًا! : گوارا باد!	٥	النَّصِيب: بهره، قسمت
٣	هَيَّا: مهیا ساخت، آماده کرد	٩	النعم: بهشت، وفور نعمت
		٨	نَفَحُـ: دمید، باد کرد
		٢	نَفَدَـ : تمام شد، به پایان رسید
٢	يا للسعادة! : چه سعادتی!	١	النَّفَمْ : جِ نفمه، بلا، بدبوختی

والحمد لله.

